

MEZI DOBREM

A ZLEM

JANA ŠINTÁKOVÁ MICHALICOVÁ

MEZI DOBREM A ZLEM

Jana Šintáková Michalicová

MOTTO

*„Čím pravdivější jsou tato svědectví duše, tím jsou
jednodušší, čím jsou jednodušší, tím jsou
obvyklejší, čím jsou obvyklejší, tím jsou
obecnější, čím jsou obecnější, tím jsou
přirozenější, čím jsou přirozenější, tím jsou
božštější.“*

TERTULLIANUS

VĚNOVÁNÍ

Tuto knihu s láskou věnuji svému milovanému synu
Honzíkovi.

*„Ten, kdo sází stromy,
ač ví, že nebude moci spočinout v jejich stínu,
alespoň začal chápat smysl života.“*

RABINDRANATH TAGORE

PODĚKOVÁNÍ

V úvodu bych ráda vyjádřila poděkování celé své rodině, bez které by tato kniha nemohla vzniknout, svému muži za pomoc, podporu a prostor pro psaní, a svému synu Honzíkovi za trpělivost.

Rovněž bych neméně ráda chtěla poděkovat životu za bohatou inspiraci, za plynutí a klikatění životní cesty tak, jak se ubírala.

ÚVOD

Žijeme všichni v náročné době vyspělé moderní civilizace, kdy vládnu technologie, logika a síla, kdy nám všemožné vynálezy usnadňují každodenní život. Přesto se všichni setkáváme s dobrem i se zlem v podobě všudypřítomných komplikací, toužíme po porozumění i vysvětlení jevů, které se manifestují v našich životech, někteří z nás touží po poznání Boha či zažití určitého druhu transcendentna, avšak ti, kteří tuto zkušenost již realizovali, možná by se rádi vrátili do krajiny blažené nevědomosti.

Ve své knize se obracím především na vzdělané nespécialisty, ale také na filozofy. Ústřední myšlenkou této knihy je dobro a zlo v životě člověka, boj dobra se zlem, ať už na poli mezilidském anebo ve skrytu uvnitř nitra jedince, a vyrovnání se s lidským osudem poznamenaným zlem a otázka, zda se lze kdy vůbec vymanit z osidel duality dobra a zla.

Myšlenky této knihy jsem nosila v hlavě či na papíře již několik let, než jsem je finálně zpracovala do podoby knihy, kterou držíte ve svých rukou před sebou. K sepsání této knihy mne vedly zejména mé vlastní filozofické úvahy, četba knih s filozofickou tematikou autorů jako například Jung, Hoeller, Nietzsche, Hayman, Wilhelm, Marie Louise von Franz a další, zájem o spiritualitu i náboženství a touha po poznání Boha, stejně jako rozjímání nad Biblií, seberozvojové semináře, ale zejména gnostické pozorování plynutí života se vším, co s sebou přináší. Neboť, cituji:

„Neboť je to zaprášená, zkrvavená a slzami nasáklá aréna každodenní existenciální konfrontace se životem a nikoli Bible, Korán nebo evangelia, kde gnostik objevuje zákon použitelný na jeho specifický a individuální stav.“

C. G. Jung a Gnóze, STEPHAN A. HOELLER

Každou jednotlivou kapitolu této knihy, celkem třináct kapitol, zasvětim jednomu tématu a budu uvozovat zajímavým a moudrým citátem, který dále v textu rozvedu a objasním. První kapitolu započnu citátem díla švýcarského psychoanalytika C. G. Junga s názvem *Septem Sermones ad Mortuos*, který je obsáhlý, sestává ze sedmi částí, *Sermo I* až *Sermo VII*.

V Praze, říjen 2023

Jana Šintáková Michalicová

1.

Septem Sermones ad Mortuos

PLNOST A PRÁZDNOTA

Jung a gnóze

SEPTEM SERMONES AD MORTUOS

Sedmero naučení zemřelým. Sepsal Basilides v Alexandrii, ve městě, kde se Východ dotýká Západu.

SERMO I

Zemřelí se vrátili z Jeruzaléma, kde nenašli, co hledali. Zakleпали u mne na dveře a žádali mě o poučení, i učil jsem je:

Slyšte: začnu nicotou. Nicota jest totéž jako Plnost. V nekonečnu jest plné stejně jako prázdné. Nicota jest prázdná i plná. O nicotě můžete právě tak dobře říci i něco jiného, například že jest bílá nebo černá, nebo že není nebo jest. Nekonečné a věčné nemá žádné vlastnosti, poněvadž má všechny vlastnosti...

Nicotu nebo Plnost nazýváme PLÉRÓMA. V něm přestává myšlení i bytí, neboť věčné a nekonečné nemá žádné vlastnosti. V něm není nikdo, neboť pak by byl od Plérómatu odlišný a měl by vlastnosti, jež by ho jako něco odlišovaly od Plérómatu.

V Plérómatu jest nic i všechno: nestojí za to o Plérómatu přemýšlet, neboť to by znamenalo: sama sebe rozpustit.

STVOŘENÍ není v Plérómatu, nýbrž v sobě. Pléróma jest počátek i konec Stvoření. Prostupuje jím jako sluneční světlo, jež všude proniká vzduchem. Ačkoli ho Pléróma naprosto proniká, přesto ho není Stvoření účastno, tak jako dokonale průhledné těleso nezesvětlá ani neztmavne světlem, které jím prochází. My však jsme Pléróma samo, neboť jsme částí věčného a nekonečného. Nejsme ho však účastni, nýbrž jsme od Plérómatu nekonečně daleko vzdáleni, nikoli prostorově nebo časově, nýbrž PODSTATNĚ, poněvadž se od Plérómatu podstatou lišíme jakožto Stvoření, jež je omezeno v čase a prostoru. Jsouce však částmi Plérómatu, jest Pléróma i v nás. I v nejmenším bodě jest Pléróma nekonečné, věčné a celé, neboť malé a velké jsou vlastnostmi, jež jsou v něm obsaženy. Jest Nicotou, jež jest všude celá a neustávající. Jen symbolicky proto hovořím o stvoření jakožto části Plérómatu, neboť Pléróma není vskutku nikde rozděleno, neboť jest to Nicota. My jsme také celé Pléróma, neboť symbolicky jest Pléróma nejmenším jen domnělým, nejsoucím bodem v nás a nekonečnou světovou klenbou kolem nás. Pročpak ale hovoříme vůbec o Plérómatu, je-li to přece Vše a Nic?

Mluvím o tom, abych někde začal a abych vás zbavil bludu, že někde venku nebo uvnitř jest něco předem pevného nebo nějak určitého. Vše takzvané pevné nebo určité jest jen relativní. Jen to, co podléhá změně, jest pevné a určité.

To, co je proměnlivé, však jest Stvoření, jest tedy Stvoření jedině pevné a určité, neboť má vlastnosti, ba samo jest vlastností.

Vznášíme otázku: Jak povstalo Stvoření? Tvorové vznikli, nikoli však stvoření, neboť ono jest vlastností Plérómatu samého, stejně jako nestvoření, věčná Smrt. Stvoření jest vždy a všude, Smrt jest vždy a všude. Pléróma má vše - rozlišenost i nerozlišenost.

Rozlišenost jest Stvoření. Ono jest rozlišeno. Rozlišenost jest jeho podstatou, proto také rozlišuje. Proto rozlišuje i Člověk, neboť jeho podstatou jest rozlišenost. Proto rozlišuje také vlastnosti Plérómatu, které nejsou. Rozlišuje je totiž ze své podstaty. Proto musí člověk hovořit o vlastnostech Plérómatu, které nejsou.

Říkáte: Nač o tom mluvit? Ty sám jsi přece pravil, že nestojí za to přemýšlet o Plérómatu.

Řekl jsem vám to, abych vás zbavil bludu, že lze o Plérómatu přemýšlet. Rozlišujeme-li vlastnosti Plérómatu, pak hovoříme z naší vlastní rozlišenosti, a nic jsme nevyprávěli o Plérómatu. Avšak hovořit o naší rozlišenosti jest nutné, abychom se mohli dostatečně odlišit. Naši podstatou jest rozlišenost. Nejsme-li věrni této podstatě, odlišujeme se nedostatečně. Musíme proto rozlišovat vlastnosti.

Tázete se: Což vadí, když se nerozlišujeme?

Když nerozlišujeme, pak se ocitáme mimo naši podstatu, mimo Stvoření a upadáme do nerozlišenosti, jež jest druhou vlastností Plérómatu. Upadáme do Plérómatu samého a vzdáváme se být Stvořením. Propadáme rozkladu v Nicotě.

A to jest Smrt Stvoření. Umíráme tedy do té míry, nakolik nerozlišujeme. Proto přirozené úsilí Stvoření směřuje k rozlišenosti, boji proti prvopočáteční nebezpečné stejnosti. Nazývá se to PRINCIPIUM

INDIVIDUATIONIS. Tento princip jest podstatou Stvoření vůbec. Z toho vidíte, proč nerozlišenost a nerozlišování představuje pro Stvoření velké nebezpečí. Proto musíme rozlišovat vlastnosti Plérómatu. Těmito vlastnostmi jsou DVOJICE PROTIKLADŮ, jako jsou

Činné a Nečinné

Plnost a Prázdnota

Živoucí a Mrtvé

Rozdílné a Stejně

Světlé a Temné

Horké a Studené

Síla a Látka

Čas a Prostor

Dobro a Zlo

Krásné a Ošklivé

Jedno a Mnohé atd.

Tyto dvojice protikladů jsou vlastnostmi Plérómatu, jež nejsou, poněvadž se ruší.

Protože jsme Plérómatem samým, máme také všechny tyto vlastnosti v sobě; protože základem naší bytosti jest rozlišenost, máme tedy tyto vlastnosti ve jménu a ve znamení této rozlišenosti, to znamená:

Za prvé: vlastnosti jsou v nás navzájem rozlišený a oddělený, proto se vzájemně neruší, nýbrž jsou činné. Proto jsme obětí dvojic protikladů. Pléróma jest v nás roztrženo.

Za druhé: vlastnosti náleží Plérómatu, a my je můžeme mít a máme jen ve jménu a ve znamení rozlišenosti. Ale musíme se od vlastností odlišovat. V Plérómatu se tyto vlastnosti ruší, v nás nikoli. Odlišení od nich vysvobozuje.

Když usilujeme o Dobro a Krásno, zapomínáme na svou podstatu, která jest rozlišeností, a propadáme vlastnostem Plérómatu, jež jsou dvojicemi protikladů. Snažíme se dosáhnout Dobra a Krásna, ale zároveň se chápeme i Zla a Ošklivého, a neupadneme do Plérómatu, totiž do nicoty a rozkladu.

Namítáte: Pravils, že Rozdílné a Stejně jsou rovněž vlastnostmi Plérómatu. Jak tomu jest, když usilujeme o odlišnost? Což tím pak nejsme věrni své podstatě? A musíme pak také propadnout stejnosti, usilujeme-li o odlišnost?

Nezapomeňte, že Pléróma nemá žádné vlastnosti. Vytváříme je myšlením. Usilujeme-li tedy o odlišnost nebo stejnost či jiné vlastnosti, usilujeme o myšlenky, které k vám plynou z Plérómatu, totiž myšlenky o nejsoucích vlastnostech Plérómatu. Ženouce se za těmito myšlenkami, upadáte opětně do Plérómatu a dosahujete zároveň odlišnosti i stejnosti. Nikoli vaše myšlení, nýbrž vaše podstata jest rozlišenost. Proto neusilujte o odlišnost, jak si ji představujete, nýbrž O SVOU PODSTATU. Proto v zásadě existuje jen jedno snažení, totiž snažení o vlastní podstatu. Kdybyste měli toto snažení, pak byste ani nepotřebovali vůbec nic vědět o Plérómatu a jeho vlastnostech, a přesto byste došli k pravému cíli mocí své podstaty. Jelikož

však myšlení odcizuje od podstaty, musím vás učit vědění, jímž byste dokázali držet své myšlení na uzdě.

SERMO II

Zemřelí stáli v noci podél zdi a volali: Chceme se něco dozvědět o bohu. Kde jest Bůh? Jest Bůh mrtev?

Bůh není mrtev, jest tak živý, jako byl vždycky. Bůh jest Stvořením, neboť jest něčím určitým, a proto odlišným od Plérómatu. Bůh jest vlastností Plérómatu a všechno, co jsem vám řekl o Stvoření, platí i o něm.

Odlišuje se však od stvoření tím, že jest mnohem nezřetelnější a neurčitější než Stvoření. Jest méně rozlišený nežli stvoření, neboť základem jeho podstaty jest činná Plnost, a jen nakolik jest určitý a rozlišený, jest Stvořením, a potud jest ozřejměním činné Plnosti Plérómatu.

Všechno, co nerozlišujeme, padá do Plérómatu a spolu se svým protikladem se v něm ruší. Proto nerozlišujeme-li Boha, jest pro nás činná Plnost zrušena. Bůh jest rovněž Plérómatem samým, stejně jako jakýkoli nejmenší bod ve stvořeném i nestvořeném, jest Pléróma samo.

Činná Prázdnota jest podstatou Dábla. Bůh a Dábel jsou prvními ozřejměními Nicoty, kterou nazýváme Pléróma. Jest lhostejno, zda Pléróma jest či není, neboť samo se v něm ruší. Ne tak stvoření. Poněvadž Bůh a Dábel jsou Stvořeními, neruší se, nýbrž trvají proti sobě navzájem jako činné protiklady. Nepotřebujeme žádný důkaz jejich bytí, stačí, že o nich musíme neustále hovořit. I kdyby obou nebylo, Stvoření by je ze své podstaty rozlišenosti neustále vydělovalo z Plérómatu.

Vše, co rozlišování vyjímá z Plérómatu, jest dvojice protikladů, proto k Bohu náleží vždy Dábel.

Tato sounáležitost jest tak niterná, a jak jste zakusili i ve vašem životě, tak nerozlučitelná jako Pléróma samo. Jest tomu tak proto, že oba stojí velmi blízko Plérómatu, v němž všechny protiklady zanikají a jsou jedno.

Bůh a Dábel jsou odlišní plností a prázdnotou, plozením a ničením. Oběma společně jest PŮSOBENÍ. Působení je spojuje. Proto Působení stojí nad oběma a jest Bohem nad Bohem, neboť ono sjednocuje Plnost a Prázdnotu v jejich účinku.

Toto jest Bůh, o němž jste nevěděli, neboť lidé ho zapomněli. Nazýváme ho jeho jménem ABRAXAS. Jest ještě neurčitější nežli Bůh a Dábel.

Abychom Boha od něj odlišili, nazýváme Boha HÉLIEM neboli Sluncem.

Abraxas jest působení, jemuž nepřekáží nic než neskutečno, proto se jeho působivá povaha svobodně rozvíjí. Neskutečno není a neklade odpor. Abraxas stojí nad Sluncem i nad Dáblem. On jest to nepravděpodobně pravděpodobné, to neskutečně působivé. Kdyby Pléróma mělo nějakou podstatu, byl by Abraxas jejím ozřejmením.

On jest sice působením samo, ale není žádným určitým účinkem, nýbrž účinkem vůbec.

On jest neskutečně působivý, protože nemá žádný účinek. On jest rovněž Stvořením, poněvadž jest odlišný od Plérómatu.

Slunce má určité působení, stejně tak Dábel, proto se nám jeví jako mnohem působivější nežli neurčitelný Abraxas.

On jest Síla, Trvání, Změna.

Tu se zemřelí začali bouřit, neboť byli křesťané.

SERMO III

Zemřelí se blížili jako mlha z bažin a volali: Mluv k nám dále o nejvyšším Bohu.

Abraxas jest obtížně poznatelný Bůh. Jeho moc jest nejvyšší, neboť člověk ji nevidí. Ze Slunce vidí summum bonum, z Dábla infinum malum, ale z Abraxa vidí ve všech ohledech neurčitý ŽIVOT, jenž jest matkou dobrého i zlého.

Život se zdá menší a slabší nežli summum bonum, pročť jest také obtížné promyslet, že by Abraxas svou mocí převyšoval dokonce Slunce, jež samo jest přece zářivým zdrojem veškeré životní síly.

Abraxas jest Sluncem a zároveň věčně hltajícím jícnem Prázdnoty, zmenšovatele a rozmělnovače, Dábla.

Abraxova moc je dvojí. Vy ji však nevidíte, neboť ve vašich očích se ruší vzájemná protisměrnost této moci.

Co hovoří Bůh Slunce, jest život, co Dábel hovoří, jest smrt.

Abraxas však říká úctyhodné i prokleté slovo, jež je životem i smrtí zároveň.

Abraxas plodí pravdu i lež, dobro i zlo, světlo i temnotu týmž slovem a týmž činem. Proto jest Abraxas strašný.

Jest nádherný jako lev v okamžiku, když sráží svou oběť. Jest krásný jako jarní den.

Ano, on jest sám veliký Pán i ten malý. On jest Priápos.

On jest příšerou v podsvětí, polypem s tisíci chapadly, okřídleným klubkem hadů, zběsilostí.

On jest Hermafroditem nejnižšího počátku.

On jest Knížetem ropuch a žab, jež přebývají ve vodě a vystupují na souš a v poledne i o půlnoci sborově pějí.

On jest to Plné, jež se spojuje s Prázdným.

On jest to posvátné páření.

On jest láskou i vraždou lásky.

On jest světlem i jeho zrádce.

On jest nejjasnějším světlem dne i nejhlubší nocí šílenství.

Spatřit jej znamená slepotu.

Poznat jej znamená nemoc.

Klanět se mu znamená smrt.

Bát se ho znamená moudrost.

Neprotivit se mu znamená spásu.

Bůh přebývá za sluncem, Ďábel přebývá za nocí. Co Bůh přivádí ze světla na svět, to Ďábel vtahuje do noci. Abraxas jest však svět, jeho vznikání i zanikání samo. Ke každému daru Boha Slunce klade Ďábel svou kletbu.

Vše, co si vyprosíte od Boha Slunce, plodí Ďáblův skutek.

*Vše, co tvoříte spolu s Bohem Slunce, dává Dáblu sílu působení.
To jest strašlivý Abraxas.
On jest nejmocnějším Stvořením a v něm se stvoření děsí sebe sama.
On jest zjeveným odporem Stvoření vůči Plérómatu a jeho nicotě.
On jest hrůzou syna před matkou.
On jet láskou matky k synovi.
On jest nádherným uchvácením země i krutostí nebes.
Člověk zkamení před jeho tváří.
Před ním není otázky a není odpovědi.
On jest životem Stvoření.
On jest působením Rozlišenosti.
On jest láskou člověka.
On jest řečí člověka.
On jest jasem i stínem člověka.
On jest šalebnou skutečností.
Tu začali zemřelí skučet a běsnit, protože byli nedovršení.*

SERMO IV

Zemřelí reptajíce naplnili prostor a pravili: Mluv k nám, proklatče, o bozích a Dáblech.

Bůh Slunce jest nejvyšším dobrem, Dábel jest opakem, máte tedy dva bohy. Jsou však mnohá vznešená dobra a mnohá těžká zla a mezi nimi jsou dva bohodáblové, jeden jest to PLANOUCÍ a druhý jest to ROSTOUCÍ. To Planoucí jest ERÓS v podobě plamene. Ten svítí tím, že stravuje. To Rostoucí jest STROM ŽIVOTA, jež se zelená, poněvadž růstem v sobě hromadí živoucí látku. Erós vzplane a hyne, ale Strom života pozvolna a neustále roste nesmírnými časy.

Dobro a zlo se sjednocují v plameni.

Dobro a zlo se sjednocují v růstu stromu.

Život a láska stojí navzájem proti sobě ve své božskosti.

Nesmírný jako množství hvězd jest počet bohů a d'áblů. Každá hvězda jest bohem a každý prostor, jež hvězda zaplňuje, jest d'áblem. Plnoprázdnost celku jest však Plérómatem. Působením celku jest Abraxas, jen neskutečné se mu staví na odpor. Čtyři jest číslem hlavních bohů, neboť čtyři jest číslem rozměrů světa.

Jedna jest počátek, Bůh Slunce.

Dvě jest Erós, neboť on spojuje dva a zářivě se šíří.

Tři jest strom života, neboť on naplňuje prostor tělesy.

Čtyři jest Dábel, neboť on otevírá vše uzavřené, rozkládá vše, co má tvar a tělo; on jest ničitelem, v němž se vše obrací v nicotu.

Blaze mi, že mně bylo dáno poznat mnohost a různost bohů. Běda vám, že nahrazujete tuto neslučitelnou mnohost jedním Bohem. Tím působíte muka nepochopení a zmrzačení Stvoření, jehož podstatou a touhou jest

rozlišenost. Jak zůstanete věrni své podstatě, když chcete z mnohosti učinit jedno? Co činíte na bozích, stane se i vám. Budete všichni učiněni stejnými, a tak bude zmrzačena vaše podstata.

Kvůli člověku necht' vládně stejnost, nikoli však kvůli bohu, neboť bohů jest mnoho, ale lidí jest málo. Bohové jsou mocní, snášejí svou rozmanitost, neboť stojí v osamělosti a nesmírné vzdálenosti od sebe navzájem jako hvězdy. Lidé jsou slabí a nesnášejí svou rozmanitost, neboť přebývají blízko pospolu a potřebují blízko pospolu a potřebují pospolitost, aby byli s to unést svou zvláštnost. Pro vaši spásu vás učím tomu, co jest hodno zavržení, a proto jsem byl zavržen.

Mnoho bohů odpovídá mnohosti lidí. Nesčetní bohové toužebně čekají na to, aby se stali lidmi. Nesčetní bohové byli lidmi. Člověk se účastní na podstatě bohů, přichází od bohů a směřuje k Bohu.

Jako se nevyplácí přemýšlet o Plérómatu, nevyplácí se uctívat množství bohů. Nejméně se vyplácí uctívat prvního Boha, činnou Plnost a summum bonum. Svou modlitbou k tomu nemůžete nic přidat a nic z toho ubrat, neboť činná Prázdnota do sebe všechno pohlcuje. Jasní bohové tvoří nebeský svět, jenž je mnohonásobný a nekonečně se rozšiřuje a zvětšuje. Jeho nejvyšším pánem jest Bůh Slunce.

Temní bohové tvoří zemský svět. Jsou jednodušší a nekonečně se zmenšují a ubývá jich. Jejich nejnižším pánem jest Dábel, měsíční duch, souputník země, jenž jest menší, chladnější a mrtvější nežli země.

Není žádného rozdílu v moci bohů nebes a bohů země. Nebeští zvětšují, zemští zmenšují. Obojí směr jest nekonečný.

SERMO V

Zemřelí si tropili posměch a volali: Pouč nás blázne, o Církvi a společenství svatých.

Svět bohů se ozřejmuje v duchovnosti a v pohlavnosti. Nebeští bohové se objevují v duchovnosti, zemští bohové se objevují v pohlavnosti.

Duchovnost přijímá a chápe. Jest povahy ženské, a proto ji nazýváme MATER COELESTIS, nebeskou matkou. Pohlavnost plodí a tvoří. Jest povahy mužské, a proto ji nazýváme PHALLOS, zemským otcem. Pohlavnost muže jest více zemská, pohlavnost ženy jest více duchovní. Duchovnost muže jest více nebeská, směřuje k většímu. Duchovnost ženy jest více zemská, směřuje k menšímu.

Lživou a d'ábelskou jest duchovnost muže, jež směřuje k menšímu. Lživou a d'ábelskou jest duchovnost ženy, jež směřuje k většímu. Každý necht' směřuje na své Místo.

Muž a žena se stávají jeden druhému d'áblem, když své duchovní cesty nerozdělí, neboť podstatou Stvoření jest rozlišenost.

Pohlavnost muže směřuje k zemskému, pohlavnost ženy směřuje k duchovnímu. Muž a žena se stávají jeden druhému d'áblem, když svou pohlavnost neoddělí.

Muž necht' poznává to, co jest menší, žena necht' poznává to, co jest větší. Člověk necht' se odliši od duchovnosti i od pohlavnosti. Necht' nazve duchovnost Matkou a umístí ji mezi nebe a zemi. Pohlavnost necht' nazve Phallem a umístí ho mezi sebe a Zemi, neboť Matka a Phallos jsou nadlidskými démony a ozřejmuje se v nich svět bohů. Jsou pro nás

působivější nežli bohové, poněvadž jsou blízce příbuzní naší podstatě. Když se neodlišíte od pohlavnosti i od duchovnosti a nebudete-li je považovat za jsoucno, jež jest nad vámi a kolem vás, pak jim propadnete jako vlastnostem Plérómatu. Duchovnost a pohlavnost nejsou vašimi vlastnostmi, nejsou to věci, jež máte a držíte, nýbrž ony vlastní a drží vás, neboť jsou to mocní démoni, formy projevu bohů, a proto jsou to věci, které vás přesahují a jsou samy o sobě. Nikdo nemá duchovnost pro sebe nebo pohlavnost pro sebe, nýbrž jest podřízen zákonu duchovnosti a pohlavnosti. Proto nikdo neunikne těmto démonům. Pokládejte je za demony a za společnou věc i nebezpečí, za společné břímě, jímž vás obtížil život. Proto jest vám i život společnou věcí a nebezpečím, právě tak jako bohové, a především strašlivý Abraxas.

Člověk jest slabý, a proto jest společenství nevyhnutelné; není-li toto společenství ve znamení Matky, pak jest ve znamení Phallu. Chybí-li společenství, znamená to utrpení a nemoc. Společenství ve všem znamená rozervanost a rozklad.

Rozlišenost vede k individuálnímu bytí. Individuální bytí stojí proti společenství. Ale pro slabost člověka vůči bohům a démonům a jejich nepřemožitelnému zákonu jest společenství nutné. Proto mějte tolik společenství, kolik jest třeba, a to nikoli kvůli člověku, nýbrž kvůli bohům. Bohové vás nutí ke společenství. A nakolik vás nutí, natolik jest společenství zapotřebí, co jest nad to, jest ze zlého.

Ve společenství necht' se každý podřizuje druhému, aby společenství zůstalo zachováno, neboť jej potřebujete. V individuálním bytí necht' se každý nadřazuje nad druhého, aby každý dospěl k sobě samému a vyhnul se otroctví.

Ve společenství necht' platí zdrženlivost.

V individuálním bytí necht' platí marnotratnost.

Společenství jest hloubka.

Individuální bytí jest výška.

Správná míra společenství očisťuje a uchovává.

Správná míra individuálního bytí očisťuje a přidává.

Společenství nám dává teplo.

Individuální bytí nám dává světlo.

SERMO VI

Démon pohlavnosti přistupuje k duši jako had. Jest z polu lidskou duší a nazývá se touha, jejímž původcem jest myšlenka.

Démon duchovnosti se hrouží do naší duše shůry jako bílý pták. Jest z polu lidskou duší a nazývá se myšlenka, jejímž původcem jest touha.

Had jest zemskou duší, z polu démonickou, jest to duch a příbuzný duchům zemřelých. Jako tito duchové i on se pohybuje ve věcech země a způsobuje, že se jich bojíme anebo že tyto věci dráždí naši žádostivost. Had jest povahy ženské a vyhledává vždy společnost zemřelých, jež jsou poutáni k zemi, těch, kteří nenalezli cestu na druhou stranu, totiž cestu do individuálního bytí. Had jest děvkou a milkuje se s ďáblem a se zlými duchy, jest krutým tyranem a trapičem, jenž svádí ustavičně k nejhoršímu společenství.

Bílý pták jest z polu nebeskou duší člověka. Prodlévá u Matky a někdy slétá dolů. Pták jest povahy mužské a jest činnou myšlenkou. Jest cudný a

osamělý, jest to posel Matky. Vzlétá vysoko nad zemi. Prikazuje individuálnímu bytí. Přináší zvěst o těch, kdož jsou v dáli, kdož nás předešli a jsou dovršeni. Nese naše slovo vzhůru k Matce. Ta se za nás přimlouvá, varuje nás, nemá však žádné moci proti bohům. Ona jest nádobou slunce.

Had se sune dolů a lstí ochromuje falického démona nebo ho dráždí. Vynáší vzhůru lstivé myšlenky pozemského, jež se proplíží všemi děrami a všude se s žádostivostí přisávají. Had to sice nechce, ale musí nám být užitečný. Uniká našemu uchopení a ukazuje nám tak cestu, kterou jsme s lidským důvtipem nenalezli.

Zemřelí se podívali s opovržením a pravili: Přestaň mluvit o bozích, démonech a duších. To všechno jsme vlastně znali už dávno.

SERMO VII

Za noci se zemřelí vrátili s žalostným výrazem a pravili: Pouč nás ještě o jednom, o čem jsme zapomněli hovořit, pouč nás o Člověku.

Člověk jest branou, kterou vystupuje z vnějšího světa bohů, démonů a duší do světa vnitřního, ze světa většího do světa menšího. Malý a nicotný jest člověk, už ho máte za sebou, a znovu jste v nekonečném prostoru, v menší neboli vnitřní nekonečnosti.

V nesmírné dáli stojí v zenitu jediná hvězda. Toto jest jeden Bůh tohoto jednoho člověka, toto jest jeho svět, jeho Pléróma, jeho božství.

V tomto světě člověk jest Abraxas, jenž svůj svět rodí anebo pohlcuje.

Tato hvězda jest Bohem člověka i jeho cílem.

Toto jest jeho jediný vůdčí Bůh, v něm člověk dochází pokoje.

K němu směřuje dlouhá cesta duše po smrti, v něm se jako světlo rozzáří vše, co člověk přináší zpět z většího světa.

K tomuto jedinému nechť se člověk modlí. Modlitba rozmnožuje světlo hvězd.

Klene most přes smrt a připravuje život menšího světa a zmírňuje beznadějně přání většího světa.

Když je větší svět chladný, tato hvězda září.

Nic není mezi člověkem a jeho jediným Bohem, pokud člověk dokáže odvracet své oči od planoucí podívané Abraxa.

Zde člověk, tam Bůh. Zde slabost a nicotnost, tam věčná tvořivá síla. Zde naprostá temnota a vlhký chlad, tam plné Slunce.

K tomu zemřelí mlčeli a stoupali vzhůru jako kouř nad ohněm pastýře, který té noci střežil své stádo.

Septem Sermones ad Mortuos, C. G. JUNG

Jung je považován za gnostika. Co je to gnóze? Gnosticismus (z řec. ‚Gnósis‘, poznání) je nábožensko-filozofický směr, poznání, které člověka osvobozuje a které vzniká v lidském srdci jedince jakýmsi intuitivním a tajemným způsobem, a proto se nazývá gnósis kardiás, vědění srdce, jak píše gnostické Evangelium pravdy. Jedná se o náboženský koncept, který je současně psychologický, neboť podle něj smysl života nespočívá ve slepé víře ani ve snahách napravit svět, ale ve vnitřním vhledu a transformaci, čili v hlubinněpsychologickém

procesu. Existuje množství gnostických směrů, uvedme například sethiáni, valentinovci, manichejci, kainité, marcionité, ebonité, elkesaité, nazarénští, sabiánští či nikolaité.

„Koncept všeobsahující reality, v níž protiklady existují vedle sebe a odkud se vynořují bez obav z morálního odsouzení a tvrdého odporu, je posledních 1700let nepřijatelný pro negnostickou mentalitu západního náboženství. Gnostikové byli svými nepřáteli opakovaně obviňováni z dualismu čili z toho, že věří na dva rovnocenné a protikladné principy dobra a zla.“

C. G. Jung a Gnóze, STEPHAN A. HOELLER

Co je to dualita? Dualita je pohlížení na svět tím způsobem, kdy vidíme, že všechno existující má dvě strany, dva protipóly, rub a líc, světelnou tvář a stinnou tvář stejně tak jako mince je „panna nebo orel“. Tedy v duálním světě rozlišujeme dichotomie dobro a zlo, světlo a temnotu, bílou a černou, zdraví a nemoc, život a smrt, vnitřek a vnějšek.

„Gnosticismus, postavený mimo zákon římskými císaři, přežil v Sýrii a Persii, kde jej absorboval manicheismus, založený ve třetím století Peršanem Máním. Ten učil dualismu založeném na působení nezávislých kosmických sil dobra a zla: zlo je substancí; duch představuje světlo a hmota temnotu.“

Život C. G. Junga I (str. 233), RONALD HAYMAN

Co je to dobro a co je zlo? „Prostí tvorové chápou dobro a zlo prostě. Dobro je všechno, co přináší úlevu, libost nebo co zbavuje bolesti. Proto mají dobro rádi. Zlo znamená všechno, co je spojeno s trampotami a bolestí, a proto je nenáviděno.“

Bílý tesák (str. 126), JACK LONDON

Ovšem, není rozlišování na dobro a zlo v tomto pojetí příliš jednoduché? Zlo lze chápat i jako výzvu, cestu růstu, síly a učení. Naproti tomu dobro může představovat i slabost, stagnaci či úpadek. Zlo je nepříjemnost i růst, je to obojí, neboť žijeme v duálním světě. Na zlo a dobro existují různé teze, například, že zlo neexistuje, nebo že zlo je jen absencí dobra, nebo že všechno je neutrální, nebo že v místě, kde se světlo a stín kříží, tam je dobro, nebo teze říkající, kde se rovina dobra protne s rovinou zla, tam je střed, zlatá střední cesta a bytostné Já.

Švýcarský psychiatr, psychoanalytik, psychoterapeut a myslitel C. G. Jung, (26. července 1875 Kesswil, Švýcarsko – 6. června 1961 Küsnacht, Švýcarsko), ve svém díle *Septem Sermones ad Mortuos* učí mrtvé to, co se ve své době za života nemohli naučit. „*Když jsem později psal Sedm promluv k zemřelým, obraceli se na mě s rozhodujícími otázkami opět mrtví.*“ *Člověk a duše* (str. 160), C. G. JUNG. V *Sermones Jung* učí o Bohu, Dáblu, plnosti a prázdnotě i bohu zvaném Abraxas, což je bůh s kohoutí hlavou a hady místo nohou, v němž jsou sjednoceny a zároveň překročeny světlo a temnota. Abraxas představuje sjednocení protichůdných vypjatých ne však antagonických protikladů, neboť v něm se rozpouští duální skutečnosti,

zahrnuje Boha Slunce, *summum bonum*, i Dábla, *infinum malum*. Jung nazývá Abraxa strašlivým, protože dokáže jedním slovem tvořit pravdu i lež, dobro i zlo, světlo i tmu. Pod pojmem Abraxas rozumí Jung mystickou Jednotu, harmonii a rovnováhu. Abraxas je původně jedno ze jmen židovského Boha a současně jméno, které dal gnostický učenec z Alexandrie Basileidés mytologické postavě spojované se sjednocením protikladů. Abraxas v sobě od pradávna spojuje a harmonicky sjednocuje světlé i temné, dobré i zlé, mužské i ženské.

„Zdá se však, že Abraxas znamená mnohem víc. Lze například toto jméno chápat jako označení božstva, které mělo symbolickou úlohu sjednocovat v sobě božské i dábelské“

Demian (kapitola 6), HERMANN HESSE

Jaký tajný kód zašifroval Jung do svého gnostického poselství?

Jaké jsou hlavní a základní myšlenky skryté v poselství, na které se chci zaměřit? Oslovuje mne tvrzení, kdy Jung říká, že neexistuje dobro, které by nemohlo vytvářet zlo, ba ani zlo, které by nemohlo vytvářet dobro. Ještě jednou se zaměříme na tyto pasáže, cituji:

„Bůh a Dábel jsou odlišní plností a prázdnotou, plozením a ničením. Oběma společně jest PŮSOBNÍ. Působení je spojuje. Proto Působení stojí nad oběma a jest Bohem nad Bohem, neboť ono sjednocuje Plnost a Prázdnotu v jejich účinku.“

„Co hovoří Bůh Slunce, jest život, co Dábel hovoří, jest smrt.“

„Abraxas plodí pravdu i lež, dobro i zlo, světlo i temnotu týmž slovem a týmž činem. Proto jest Abraxas strašný.“

„Bůh přebývá za sluncem, Dábel přebývá za nocí. Co Bůh přivádí ze světla na svět, to Dábel vtahuje do noci. Abraxas jest však svět, jeho vznikání i zanikání samo. Ke každému daru Boha Slunce klade Dábel svou kletbu.“

„Vše, co si vyprosíte od Boha Slunce, plodí Dáblův skutek.

Vše, co tvoříte spolu s Bohem Slunce, dává Dáblu sílu působení.

To jest strašlivý Abraxas.“

Podobně v Bibli stojí psáno „*Já formuji světlo a tvořím tmu, působím pokoj a tvořím pohromu. Já Hospodin to všechno působím.*“ (Izaiáš 45:7). Výklad zásadního smyslu a významu citovaného úryvku Jungova gnostického díla Septem Sermones ad Mortuos, který se zde pokusím předložit, je takový, že každý čin, jev, věc, slovo či myšlenka nesou s sebou jak kladné aspekty, tak ty záporné současně, jsou světelné i temné zároveň a dobro a zlo z nich plynoucí se vyvažuje. Nelze si nepovšimnout, že Jung nemluví o zlu a dobru, nýbrž o prázdnotě a plnosti. Stejně tak bychom mohli mluvit o dichotomiích SMĚR DOVNITŘ – SMĚR VEN, ŽENA – MUŽ, MATKA – OTEC, NEVĚSTA – ŽENICH, ÉROS – LOGOS, JIN – JANG, EVA – ADAM, INTROVERZE – EXTRAVERZE, PASIVITA – AKTIVITA, NIČENÍ – PLOZENÍ, KAIN – ÁBEL, DÁBEL – KRISTUS, OHEŇ – VODA, EGO – DUŠE, EGOISMUS – ALTRUISMUS, HMOTA – DUCH.